

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 13.04.2010
Sayı: 345

10/761

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ülkemizde elektrik enerjisi üretiminin enerji kaynaklarına göre dağılımına bakıldığında doğalgazın 1990 yılında 17,7'lik payının hızla arttığı ve 2010 yılında da yüzde 50'lere ulaşması beklenmediği görülmektedir. Diğer ithal kaynaklar da dahil edildiğinde elektrik üretimimizin yaklaşık yüzde 58'i ithal kaynaklardan sağlanmaktadır. Neredeyse tamamı ithal kaynak olan doğal gaz bu ölçüde bağımlılık enerjide önemli bir arz güvenliği riski oluşturmaktadır. Bu durum elektrik üretiminde doğal kaynakların, yenilenebilir enerji kaynaklarının bu çerçevede de Hidro Elektrik Santral(HES)lerin önemini artırmaktadır.

2009 yılı itibarıyla kamu ve özel sektör tarafından Türkiye genelinde işletme halinde 187 adet, inşa halinde ise 138 adet Nehir Tipi HES bulunmaktadır. Yine 2009 yılı itibarıyla 1600 civarında da HES projesi mevcuttur. Projelerin toplam kurulu gücü yaklaşık 23.000 MW olup yıllık ortalama üretimin 81.000 GWh olması beklenmektedir. Öngörülen bu üretim değeri, Türkiye'nin 2008 yılında tükettiği toplam elektrik enerjisi miktarının yüzde 40'ına karşı gelmektedir. Kaldı ki 2008 yılı küresel krizin başlangıç yılı olduğundan beklenenden daha düşük düzeyde bir tüketim gerçekleşmiştir.

Karadeniz bölgesi, özellikle de Trabzon ve Rize illeri bol yağış alması nedeniyle HES projelerinde öne çıkmaktadır. 2009 yılı itibarıyla inşa halinde olan toplam 138 HES'ten 41 adedi Trabzon'da, 23 adedi ise Rize'dedir. Yani neredeyse inşa halindeki her iki HES'ten biri Trabzon ya da Rize'dedir.

Nehir tipi HES'ler yenilenebilir alternatif birer enerji kaynağı olarak kabul edilebilirler. Ancak bunun için inşaat ve işletme aşamalarında uyulması gereken kurallar ve ilgili denetim mekanizmaları tam ve doğru olarak belirlenmeli ve uygulanmalıdır. Aksi takdirde doğal yaşam alanları tahrip olacaktır. Aynı vadi üzerinde çoğu kez vadi özellikleri dikkate alınmadan geliştirilen çok sayıda HES projesi bulunmaktadır. Farklı doğal bitki örtüsüne sahip, farklı akarsular üzerinde yapılacak olan HES'ler için hazırlanan Çevresel Etki Değerlendirme Raporlarının birbirlerine benzerlikleri; yeterli çalışma yapılmadan adeta aynı raporların farklı projelerde kullanıldığı izlenimini yaratmaktadır. Ayrıca iletim hatlarının geçeceği yerlerle ilgili bilimsel çalışmaların yapıp yapılmadığı konusunda da kamuoyunda bir takım tedirginlikler yaşanmaktadır. Aynı akarsu üzerinde birden fazla HES projesi yapılmaktadır. Proje kapsamında aynı akarsu üzerinde yapılan boruların toplam uzunluğu bazen 30 kilometreye yaklaşabilmektedir. Bu durum bu mesafe boyunca suyun çekilmesi ve çevrenin büyük oranda zarar görmesi anlamına gelmektedir. Her ne kadar yönetmelikte akarsuyun on yıllık ortalama akımının yüzde 10'u oranında "cansuyu" bırakılması yönünde bir hüküm olsa da bu oranda suyun bırakılıp bırakılmadığı konusunda tereddütler vardır. Kaldı ki "cansuyu" çevredeki

canlıların ve doğal bitki örtüsünün sadece yaşaması için gerekli olan sudur. Bu miktardaki su doğal yaşamın sürdürülebilirliği ile gelişip büyümesini sağlamaktan uzaktır. Ayrıca bölge halkı tarafından kimi projelerde yer altı sularının da toplanarak kullanıldığı ifade edilmektedir. Proje alanları jeolojik, topoğrafik, iklimsel özellikleriyle sel ve heyelan gibi afetlere karşı son derece hassastır. Doğaya olan müdahaleler; bitki örtüsünün tahribinin (özellikle dik yamaçları tutan ormanların) yanında, dik yamaçlarda açılan yollar, taş ocaklarında yapılan patlatmaların yarattığı sarsıntılar, havzada eğim/anakaya/toprak ve su dengesini olumsuz etkileyecek veya yok edecektir. Tüm canlıların ana ihtiyacı olan su, bir enerji kaynağı ve para kazanma aracı olarak değil de bir yaşam kaynağı olarak görülmelidir. Son yıllardaki bu özensiz tutum AKP'nin özellikle Karadeniz'deki akarsulara ve yer altı sularına sadece potansiyel enerji gözüyle baktığının da bir göstergesidir.

Bu düşünceler doğrultusunda; uygulanmakta olan politikalar çerçevesinde inşa edilmekte olan HES'lerin gerek planlanmasına ilişkin sorunlar ile gerekse inşaat ve işletme aşamalarında doğaya verdikleri zararların tespiti ve bu sorunların çözümü ile doğayla dost enerji politikalarının geliştirilmesine ilişkin önerilerin araştırılarak belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98, İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

1. MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ - TRABZON
2. MEHMET CEVDET SELVİ - KOCAELİ
3. BİLGİN PAÇARIZ - EDİRNE
4. ŞEVKET KÖSE - ADIYAMAN
5. ALİ OKSAL - MERSİN
6. TURGUT DİBEK - KIRKLARELİ
7. YAŞAR AĞYÜZ - GAZİANTEP
8. METİN ARİFAĞAOĞLU - ARTVİN
9. TANSEL BARIŞ - KIRKLARELİ
10. TEKİN BİNGÖL - ANKARA
11. HÜSEYİN ÜNSAL - AMASYA
12. NECLA ARAT - İSTANBUL
13. FATMA NUR SERTER - İSTANBUL
14. SACİD YILDIZ - İSTANBUL
15. RASİM ÇAKIR - EDİRNE
16. FEHMİ MURAT SÖNMEZ - ESKİŞEHİR
17. ALGAN HACALOĞLU - İSTANBUL
18. AHMET KÜÇÜK - ÇANAKKALE
19. ERGÜN AYDOĞAN - BALIKESİR
20. DERVİŞ GÜNDAY - ÇORUM
21. RAMAZAN KERİM ÖZKAN - BURDUR
22. EROL TINASTEPE - ERZİNCAN
23. ENGİN ALTAY - SİNOP
24. SUAT BİNİCİ - SAMSUN
25. MEHMET ALİ SUSAM - İZMİR
26. FEVZİ TOPUZ - MUĞLA